

Fundashon Sonrisa

Jaarverantwoording 2018

Fundashon Sonrisa

Inhoudsopgave

JAARDOCUMENT 2018 FUNDASHON SONRISA.....	1
VOORWOORD.....	2
1. UITGANGSPUNTEN VAN DE VERSLAGGEVING.....	3
2. PROFIEL VAN DE ORGANISATIE.....	4
2.1. ALGEMENE IDENTIFICATIEGEGEVENS.....	4
2.2. STRUCTUUR VAN DE INSTELLING.....	4
2.3. KERNGEGEVENS.....	6
2.4. BELANGHEBBENDEN.....	7
3. GOVERNANCE.....	11
3.1. BESTUUR EN TOEZICHT.....	11
4. BELEID, INSPANNINGEN EN PRESTATIES.....	13
4.1. MEERJARENBELEID.....	13
4.2. STRATEGISCHE ZORGNOTA SONRISA 2015 – 2018.....	13
4.3. KWALITEITSBELEID.....	21
4.4. KWALITEIT TEN AANZIEN VAN MEDEWERKERS.....	25
4.5. FINANCIËEL BELEID 2018.....	29
5. VERKORTE JAARREKENING 2018.....	31
5.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2018.....	31
5.2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018.....	32
5.3. KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018.....	33
5.4. TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018.....	34
6. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT.....	39

Jaardocument 2018 Fundashon Sonrisa

Het maatschappelijk verslag 2018 is op 12 juni 2019 vastgesteld door de Raad van Bestuur van Fundashon Sonrisa.

De jaarrekening 2018 is op 12 juni 2019 vastgesteld door de Raad van Bestuur van Fundashon Sonrisa.

Dhr. Waldi Oostburg
Raad van Bestuur

Het maatschappelijk verslag 2018 is op 12 juni 2019 goedgekeurd door de Raad van Toezicht van Fundashon Sonrisa.

De jaarrekening 2018 is op 12 juni 2019 goedgekeurd door de Raad van Toezicht van Fundashon Sonrisa.

Dhr. Lionel Sint Jacobs
Voorzitter Raad van Toezicht

Voorwoord

Een terugblik op het jaar 2018 laat zien dat er veel positieve ontwikkelingen hebben plaatsgevonden binnen Fundashon Sonrisa, zowel op het terrein van de zorg als dat van de medewerkers. Het mooiste is wanneer we dit terug zien in de manier waarop onze cliënten over ons denken. Het is dan ook dat met enige trots kan worden gemeld dat de cliëntentevredenheid al jaren hoog wordt gescoord. Dit neemt niet weg dat de organisatie kritisch moet blijven op haar eigen prestaties en hiervoor ook inspanningen moet blijven leveren, omdat eenvoudigweg de zorg altijd beter kan. Onze zorgvisie luidt dat wij voorzien in de wens van personen met een psychiatrische problematiek om zo zelfstandig mogelijk, maar met begeleiding zo lang als dit nodig is, een eigen leven op te bouwen. Hierbij geeft de methodiek van Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen die enige jaren geleden binnen Fundashon Sonrisa met succes is ingevoerd, de medewerkers houvast om gericht toe te werken naar onze zorgvisie. Dat deze manier van werken niet beschouwd mag worden als vaststaand gegeven dat vanzelf gaat en veel aandacht blijft vereisen, neemt Fundashon Sonrisa zeer serieus. Wij hopen dan ook dat uit onderhavige rapportage zal blijken dat in 2018 veel van onze activiteiten erop gericht zijn geweest om nog beter inhoud te geven aan het begrip *herstelgerichte zorg* waar wij als organisatie voor staan.

1. Uitgangspunten van de verslaggeving

Met het jaardocument legt Fundashon Sonrisa (Sonrisa) verantwoording af aan belanghebbenden over de wijze waarop wij de cyclus van beleid, inspanningen, prestaties en bijstelling van beleid vorm geven. Het jaardocument geeft niet alleen informatie over financiële gegevens en productiecijfers, maar geeft ook informatie over kwaliteit, medezeggenschap, goed bestuur, personeel en de invulling van het begrip maatschappelijk ondernemen. Daarmee kunnen wij de buitenwereld een integraal beeld geven van onze organisatie. Het jaardocument bevordert de transparantie.

Sonrisa is gekoppeld aan de bestuurlijke eenheid Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Curaçao (GGZ Curaçao). In deze verantwoording over Sonrisa beperken wij ons tot de relevante en eigen gegevens van Sonrisa.

Voor meer informatie over de moederstichting GGZ Curaçao verwijzen wij naar de jaarverantwoording van GGZ Curaçao op www.ggz.cw.

2. Profiel van de organisatie

2.1. Algemene identificatiegegevens

Naam verslagleggende rechtspersoon	Fundashon Sonrisa
Verkorte naam	Sonrisa
Correspondentieadres	Mohikanenweg 8
Bezoekadres	Uteweg z/n
Land	Curaçao
Telefoonnummer	5999 - 7379233
Unico-code	1031
Nummer Kamer van Koophandel	109012
E-mail adres	info@ggz.cw
Internet pagina	www.ggz.cw

2.2. Structuur van de instelling

Op 21 februari 2011 is Sonrisa gekoppeld aan GGz Curaçao. Deze bestuurlijke eenheid hanteert het Raad van Toezicht model.

Capaciteitsgegevens verblijfplaatsen

AFDELING	CAPACITEIT
Studios op het terrein van het Activiteiten Centrum	10 bedden
Studios op het terrein van Fundashon Kas Popular	17 bedden
Twee-onder-een-kapwoningen op het terrein van Fundashon Kas Popular	6 bedden
Drie appartementen gehuurd van particulieren.	3 bedden
Totaal	36 bedden
Dagactiviteiten Centrum	70 stoelen

Nadere typering

Situatie op 31 december verslagjaar, tenzij anders aangegeven.

Nadere typering: Sonrisa

Typering	Ja/nee
Behandeling	Nee
Kleinschalig wonen (voorheen beschermd wonen)	Ja
Begeleid zelfstandig wonen	Ja
Dagactiviteiten	Ja

(AWBZ-) functies geleverd door Sonrisa

Functie	Ja/nee
Persoonlijke verzorging	Ja
Verpleging	Nee
Ondersteunende begeleiding	Ja
Activerende begeleiding	Ja
Verblijf op grond van de AWBZ	Ja

Overige (AWBZ)-prestaties geleverd door Sonrisa

Prestatie	Ja/nee
Advies, instructie en voorlichting	Ja
Voedingsvoorlichting	Ja

Overige zorg geleverd door het concern

Prestatie	Ja/nee
Dieetadvisering	Ja

Doelgroepen cliënten

Algemeen AVBZ-zorg

Doelgroep	Ja/nee	Ja/nee
Psychogeriatrische aandoening of beperking		Nee
Psychiatrische aandoening		Ja

Private zorg

	Ja/nee
Hebt u in 2018 zorg verleend gefinancierd vanuit niet-publieke middelen?	Nee

2.3. Kerngegevens

2.3.1. Kernactiviteiten

De Stichting stelt zich ten doel te voorzien in de behoefte aan hulpverlening aan personen met een psychiatrische stoornis.

Het behandelaanbod is een combinatie van woonvoorziening, dagverblijf en activiteitencentrum.

2.3.2. Productie, personeel en opbrengsten

Kerngegevens productie, capaciteit, personeel en opbrengsten Sonrisa.

Kerngegevens	Aantal /bedrag
Patiënten/cliënten	Aantal
Aantal patiënten begeleid in 2018	101
Capaciteit	
Aantal bedden beschermd wonen op 31 december 2018	36
Aantal plaatsen voor Dagactiviteit	70
Productie	
Aantal verzorgingsdagen beschermd wonen in 2018	13.140
Aantal dagactiviteitencontacten in 2018	14,472
Bedrijfsopbrengsten	
Totaal bedrijfsopbrengsten (ANG) in 2018	1,827,514
Waarvan overige bedrijfsopbrengsten	2,765

2.3.3. Werkgebieden

Sonrisa beperkt zich uitsluitend tot serviceverlening aan cliënten woonachtig op Curaçao.

2.3.4. Personeelsformatie

A) Personeel in loondienst	Code	Aantal werkzame personen per 31 december 2018	Aantal fte's per 31 december 2018
<i>1) Personeel patiënt- cq cliëntgebonden functies in loondienst</i>			
Verpleegkundig, opvoedkundig, verzorgend en sociaal (ped)agogisch personeel	413600	13	12,75
Subtotaal	413000	13	12,75
<i>2) Leerling-verpleegkundig, opvoedkundig, verzorgend en sociaal (ped)agogisch personeel in loondienst</i>			
Subtotaal	414000	0	0
<i>3) Management en ondersteunend personeel in loondienst</i>			
Subtotaal	411+412 +415000	0	0
B) Personeel niet in loondienst	Code	Aantal werkzame personen per 31 december 2018	Aantal fte's per 31 december 2018
Overige uitzendkrachten		1	1
Vrijwilligers		1	0,05
Subtotaal		2	1,05
A + B) Totaal personeel in loondienst en personeel niet in loondienst		15	13,8

2.4. Belanghebbenden

Kapitaalverschaffers

De financiering van de zorgverlening door Sonrisa valt onder de wet Algemene Verzekering Bijzondere Ziektekosten (AVBZ). Het AVBZ fonds is ondergebracht bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

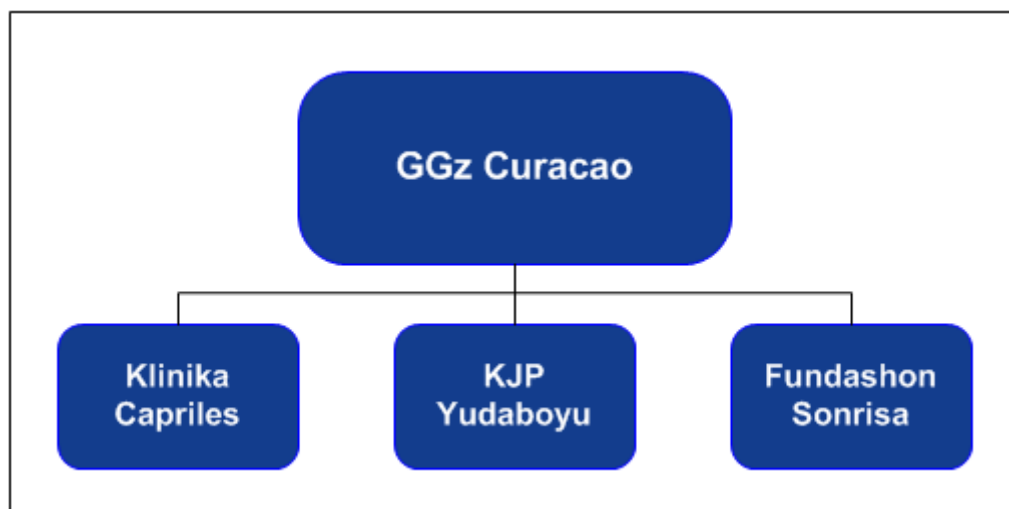
Sinds 2011 is een zorgcontract van kracht dat destijds nog is aangegaan met het Bureau Ziektekostenvoorzieningen.

Samenwerkingsverbanden op landelijk niveau.

In april 2010 is GGz Curaçao opgezet als moederstichting van de nieuwe werkstichting Stichting Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie (Yudaboyu). De moederstichting bestuurt en levert ondersteuning aan de werkstichtingen. Elke werkstichting is eigenares van haar activiteiten en financiën.

Eind 2010 is Klinika Capriles toegetreden tot deze structuur. In februari 2011 is Sonrisa gekoppeld aan GGz Curaçao.

De drie zorgstichtingen die ressorteren onder GGz Curaçao kennen min of meer gelijke statuten. Uitsluitend de statutaire naam en doelstellingen verschillen per stichting. Deze werkwijze komt de transparantie en bestuurbaarheid van de groep ten goede. Ook voor nog op te richten zorgstichtingen of stichtingen die zich in de toekomst wensen aan te sluiten bij GGz Curaçao zullen in beginsel de modelstatuten van toepassing zijn.

Het aanbieden van de geestelijke gezondheidszorg vanuit één gemeenschappelijk conglomeraat biedt belangrijke voordelen:

- Betere waarborgen voor de totstandkoming van een gemeenschappelijke zorgvisie op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg.
- Meer mogelijkheden voor het voeren van een krachtig en coherent GGz-beleid.
- Betere waarborgen voor de totstandkoming van patiëntgerichte ketenzorg en voorkoming van doublures in de zorg ('juiste zorg op juiste plaats').
- Meer mogelijkheden voor een effectieve en efficiënte inzet van personeel. Effectiever en efficiënter gebruikmaking van beschikbare voorzieningen, middelen en organisatie-onderdelen waaronder de ondersteunende diensten die zijn ondergebracht binnen de moederstichting maar beschikbaar worden gesteld aan alle werkstichtingen.

- Het krachtiger kunnen ondersteunen van aanpalende sectoren, zoals welzijn, huisvesting, etc.

Het 'samengaan' van GGz-instellingen sluit voorts volledig aan op de ideeën van de Stichting Federatie van Zorginstellingen (Zorgfederatie) om het zorgaanbod te ontwikkelen rondom grotere bestuurlijke eenheden.

Informatievoorziening

Intern

Standaardactiviteiten ter bevordering van een interactieve communicatie zowel top-down, bottom-up als tussen medewerkers onderling. Deze bijeenkomsten werden ooit in het leven geroepen op basis van een door medewerkers geuite behoefte.

- De informatie- en discussiebijeenkomsten 'Informando Personal', voorgezeten door de directeur, vindt om en om eenmaal per kwartaal bij Klinika Capriles en Sonrisa plaats. In 2018 vond het zowel bij Sonrisa als bij Klinika Capriles drie maal plaats.
- Het personeelsblad 'GGz Indoors' is in 2018 vier maal verschenen.

Extern

Net als de voorgaande jaren werden er in 2018 verschillende activiteiten georganiseerd buiten Sonrisa op andere locaties.

- Cliënten konden genieten van de feestelijke activiteiten die in het teken stonden van Carnaval en Valentijnsdag. Er werd een 'Jump in' georganiseerd, de Carnavalskoning ('Rei di tumba') was bij ons op bezoek en Valentijnsdag werd op een bijzondere manier gevierd.
- De activiteiten in het kader van 'Cura Doet' zijn inmiddels een traditie geworden binnen Sonrisa. Dit jaar stonden deze activiteiten in het teken van een 'Open dag' en ontmoetingsdag. Oude contacten van Sonrisa, (ex)medewerkers, (ex)vrijwilligers en cliënten hebben elkaar weer mogen ontmoeten. In dit kader hebben onze cliënten wederom gewerkt aan hun netwerk. Cliënten, familie en oude vrienden werden met elkaar herenigd.

Sonrisa vindt het belangrijk om te werken aan de bewustwording en integratie van haar cliënten binnen de samenleving. Daarom heeft een aantal cliënten dit jaar (in het kader van Cura Doet) vrijwilligerswerk verricht door een hofje en een stukje natuur schoon te maken. Op deze manier hebben deze cliënten een steentje mogen bijgedragen aan onze samenleving.

- Het is belangrijk dat cliënten mee kunnen doen en blijven participeren in verschillende (culturele) evenementen die plaatsvinden binnen onze samenleving. Dit jaar waren verschillende cliënten vertegenwoordigd in de optocht van het oogstfeest (de 'Marcha di Seú').
- Het belang van het gezin en de relatie met andere familieleden wordt altijd gestimuleerd. In dit kader werden leuke activiteiten georganiseerd voor Moederdag en Vaderdag.
- Door de goede samenwerking met andere organisaties, vrijwilligers en particulieren is het Sonrisa wederom gelukt om in 2018 bepaalde activiteiten mogelijk te maken. Cliënten konden elke week gratis terecht bij een kapper en schoonheidssalon voor een knipbeurt, manicure en pedicure. Cliënten mochten af en toe gratis kleding, huisraad en leesboeken halen bij de boekenbank en 'Ayudo Sosial'.
- Door de samenwerking met de FDDK konden de cliënten werken aan hun fysieke conditie. Er werd hen wekelijks sport en spel activiteiten aangeboden om zo in goede conditie te blijven.

Er was in 2018 ruimte om te werken aan de toekomst van de cliënten .

- In samenwerking met Sentro Solari werden verschillende cliënten aan een baan geholpen.
- Voor wat betreft gezondheid en preventie werden alle dames in de gelegenheid gesteld om zich te laten informeren over het werk dat Fundashon Prevenshon doet. De meeste cliënten hebben ook gebruik gemaakt van deze diensten.

De cliëntenraad heeft een prominente rol binnen onze organisatie. Behalve de adviserende rol die de cliëntenraad bekleedt, wist ze een aantal belangrijke activiteiten te organiseren voor alle bewoners en cliëntbezoekers.

- Er werd een serie lezingen georganiseerd op het gebied van gezondheid waarbij Fundashon Sintia Ros, Fundashon Alton Pas, Stichting Wit Gele Kruis voor de thuiszorg "Prinses Margriet" en Sokudi uitgenodigd werden.
- De cliënten als onderstandtrekkers moesten voortaan hun onderstand bij de bank innen. Dit was voor veel cliënten moeilijk omdat het om een nieuwe handeling ging. Veel cliënten moesten leren hoe ze geld uit een bankautomaat konden halen. Er werd een bank uitgenodigd bij Sonrisa met een oefenapparaat om de cliënten instructies te geven en te leren hoe ze hiermee om kunnen gaan.
- Alle cliënten werden in de gelegenheid gesteld om een bezoek te brengen aan de mondhygiëniste (via 'bùs di djente').
- In verband met Koningsdag stond de hele week in het kader van sport en spel. Er werden verschillende activiteiten in dit kader georganiseerd waaronder een speurtocht door de wijk, sportdag en oud-Hollandse spelen.
- Op aanvraag van de cliënten en op initiatief van de cliëntenraad werd om de maand voor alle cliënten een brunch georganiseerd op het Activiteiten Centrum. Daarnaast werd om de maand een grote baaidag georganiseerd bij het strand van Jan Thiel.

Elk jaar organiseert Sonrisa een vakantieplan voor haar cliënten. Dit jaar stond alles in het teken van toerist zijn in eigen land.

- De cliënten kregen de mogelijkheid om een heel weekend te logeren bij 'Nos Krusero' op Westpunt. Iets wat voor de meeste cliënten anders nooit haalbaar zou zijn geweest.

Sonrisa stimuleert de cliënten om, naast het normale aanbod van activiteiten, zoveel mogelijk buiten de deuren van de stichting te recreëren en nieuwe activiteiten te ondernemen.

- De bewoners van Sonrisa die behoefte hebben om actiever te zijn en meer activiteiten te ondernemen, zijn lid van de cliëntvereniging. De leden van de cliëntenvereniging hebben vorig jaar een bezoek gebracht aan het Christoffelpark en ze hebben een mooi restaurant bezocht.
- Een groep cliënten bezocht wekelijks een sportschool in een andere wijk.
- Cliënten worden goed op de hoogte gehouden van de recreatieve mogelijkheden en alle attracties op Curaçao. Zo hebben cliënten verschillende keren een bezoek gebracht aan het overdekte winkelcentrum Sambil, de Grotten van Hato, Mambo Boulevard, theater Luna Blou, bioscopen, verschillende musea waaronder het museum 'Kaha di orgel' en hebben ze gearbeid bij strand Pier, en een ritje door de stad gemaakt met trolleys.
- Verschillende activiteiten vinden plaats in kleinere groepen in het weekend. Deze activiteiten variëren van uitgaan, vissen, verschillende sporttoernooien bijwonen (softbal, Hope 2018) zwemmen en wandelingen maken in de natuur.
- Binnen onze organisatie wordt soms het onmogelijke mogelijk gemaakt en wensen gaan in vervulling. Nagenoeg alle cliënten die bij Sonrisa wonen of het Activiteiten Centrum bezoeken hebben de kans gekregen om op een cruiseschip te zijn. Ze mochten een groot deel van de dag doorbrengen op het schip, kregen een rondleiding en mochten genieten van alle maaltijden op het schip.

- In de maand december werden alle cliënten meegenomen naar hun jeugd. Na de grote Sinterklaasviering met brassband, werd een lichttour georganiseerd. Cliënten konden op verschillende plekken op Curaçao, waaronder de Isla en in de stad, de mooie kerstverlichtingen aanschouwen. Er was een onvergetelijke kerstbrunch georganiseerd in het Papagayo restaurant te Jan Thiel en er werd Oud en Nieuw gevierd met live 'tambú' muziek.

3. Governance

3.1. Bestuur en toezicht

De Raad van Bestuur

Krachtens de wet en artikel 11 van de statuten is het besturen van de stichting opgedragen aan de Raad van Bestuur. Tot bestuurlijke aangelegenheden worden meegerekend het beheer van het vermogen van de stichting. De Raad van Bestuur houdt bij het realiseren van de doelstelling van de stichting, en het daartoe besturen, oog op het organisatiebelang in relatie tot de maatschappelijke functie van de Stichting en maakt een evenwichtige afweging van de belangen van allen die bij de Stichting betrokken zijn.

De Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft tot taak te voorzien in een adequaat functionerende Raad van Bestuur alsmede integraal toezicht te houden op het beleid van de Raad van Bestuur en de algemene gang van zaken in Sonrisa. Zij staat de Raad van Bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van haar taak richt de Raad van Toezicht zich naar het belang van de stichting.

3.1.1. Governancecode

Code	
Welke Governancecode wordt gehanteerd?	Sinds 2018 hanteren wij de Governance Code van de Federatie van Zorginstellingen

3.1.2. Bestuurstructuur

Structuur	
Welke bestuursstructuur is op de organisatie van toepassing	Eindverantwoordelijke, eenhoofdige Raad van Bestuur met Raad van Toezicht

3.1.3. Toezichthoudend orgaan

Vraag	Antwoord
Zijn er besluiten van het bestuur waaraan het toezichthoudend orgaan dit verslagjaar goedkeuring heeft verleend?	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarrekeningen 2017 van Sonrisa; • Begrotingen 2019 van Sonrisa; • Benoeming van Ernst & Young tot registeraccountant.

3.1.4. Samenstelling Raad van Bestuur en Raad van Toezicht

Raad van Bestuur

Samenstelling Raad van Bestuur per 31 december 2018

Naam	Bestuursfunctie
Dhr. W. H. Oostburg, arts	Bestuurder

Raad van Toezicht

Samenstelling toezichthoudend orgaan per 31 december 2018

Naam	Taakverdeling	Aftreëddatum	Herbenoembaar
Dhr. L. Sint Jacobs, MBA	Voorzitter, Financieel-economisch	31 december 2019	Nee
Dhr. drs. P. Spuijbroek, organisatie psycholoog	Vice-voorzitter, secretaris /HRM	31 december 2019	Nee
Mw. S.L.T. Perez, huisarts	Zorg	1 januari 2021	Nee
Mw. dr. Richeline Martina-Joe, L.L.M., psycholoog	Zorg /Juridisch	1 mei 2022	Nee
Mw. drs. G. Schorea, RA, CAMS	Financieel-economisch	1 oktober 2020	Ja

4. Beleid, inspanningen en prestaties

4.1. Meerjarenbeleid

De stichting GGz Curaçao beschikt over een strategische nota GGz Curaçao 2015 - 2018. Binnen de kaders van deze strategische nota werd voor Sonrisa een strategische zorgnota 2015 – 2018 vastgesteld. De Raad van Bestuur stelt jaarlijks een jaarplan en bijbehorende begroting op en legt dit voor aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring. Het jaarplan dient als leidraad voor zowel de Raad van Bestuur als het hoger management voor het realiseren van de jaardoelen. Meer informatie betreffende GGz Curaçao treft u aan op www.ggz.cw. Wij beperken ons hier uitsluitend tot de zorgnota van Sonrisa

4.2. Strategische zorgnota Sonrisa 2015 – 2018

Missie, visie en kernwaarden

Missie

Sonrisa biedt dagbesteding en beschermd en begeleid wonen aan mensen met een psychiatrische problematiek die ondersteuning nodig hebben om de eigen onafhankelijkheid en zelfredzaamheid zo lang mogelijk te handhaven en waar mogelijk te bevorderen. Het achterliggend doel hiervan is het verbeteren en verduurzamen van de kwaliteit van leven van deze personen.

Zorgvisie

Sonrisa voorziet in de wens van personen met een psychiatrische problematiek om zo zelfstandig mogelijk, maar met begeleiding zo lang als dit nodig is, een eigen leven op te bouwen. Aan de basis van de woonbegeleiding staat de zorgvisie die organisatiebreed wordt aangehangen en die is gebaseerd op herstel en groei in de zin van bevordering van de onafhankelijkheid en zelfredzaamheid, de eigen mogelijkheden en de capaciteiten van de cliënt. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de beperkingen van de cliënt. De rol van de begeleider hierin is om de cliënt steun en begeleiding te geven alleen daar waar dit echt nodig is.

Waar mogelijk vormt Sonrisa voor cliënten 'slechts' een tussenstation op weg naar een grotere onafhankelijkheid en zelfstandigheid. Sonrisa streeft ernaar om zoveel mogelijk cliënten door te laten stromen naar voorzieningen met een minder beschermend karakter. In het ideale geval betekent dit een volledige (her)integratie van de cliënt in de samenleving; de cliënt heeft niet langer ondersteuning van de stichting nodig. Maar in de praktijk zal voor een aanzienlijk deel van de cliënten deze situatie uiteindelijk niet tot de mogelijkheden behoren. Voor deze groep biedt Sonrisa een min of meer permanente bakken voor ondersteuning en begeleiding.

Sonrisa levert cliëntgerichte zorg op basis van de SRH-methodiek¹ en werkt hiervoor goed samen met alle voor de doelgroep relevante stakeholders. Onder deze stakeholders verstaan we in ieder geval het sociaal netwerk van de cliënt, zorgverleners en maatschappelijke organisaties.

---

¹ SRH = Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen. SRH wordt gebruikt in de begeleiding van mensen met een psychiatrische of psychosociale kwetsbaarheid in de geestelijke gezondheidszorg (ggz). Deze methodiek wordt vooral ingezet om op een methodische wijze via activiteiten toe te werken naar het stellen en bereiken van voor de cliënt belangrijke doelen. De activiteiten zijn onder meer gericht op ondersteuning bij wonen, het ondersteunen of versterken van sociale netwerken van cliënten, voorzieningen rond dagbesteding, arbeidstoeliding en ondersteuning bij werken en leren.

De zorgvoorzieningen van Sonrisa worden zowel door haar cliënten als door de andere stakeholders hoog gewaardeerd.

Kernwaarden

Wij hanteren een ethisch kompas dat richting geeft aan de manier waarop het werken binnen de organisatie door de medewerkers wordt beleefd. Dit kompas omvat een drietal gemeenschappelijke waarden met behulp waarvan we onze visie en doelstellingen willen realiseren. Het sturen op en werken met kernwaarden versterkt de gewenste bedrijfscultuur. Naast een bindend effect resulteren herkenbare kernwaarden in een betere communicatie tussen medewerker omdat medewerkers elkaar sneller (willen) begrijpen.

Onze kernwaarden zijn:

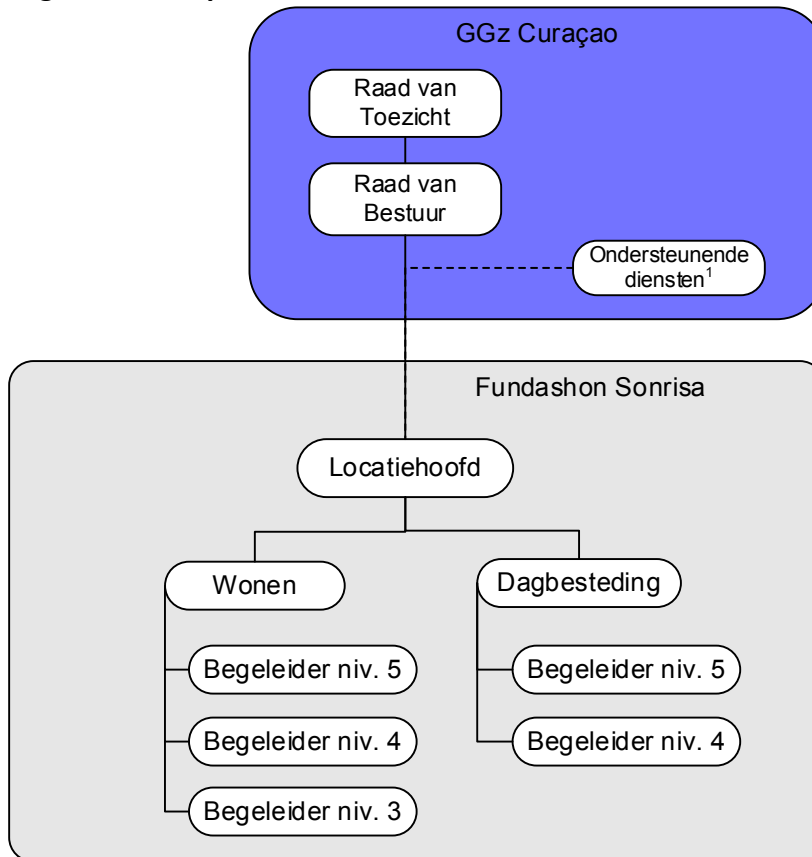
Betrokkenheid	<i>“Vanuit een gevoel van saamhorigheid en gelijkwaardigheid bijdragen aan waar Sonrisa voor staat”</i>
Bekwaamheid	<i>“Kunnen wat cliënten en collega’s van ons mogen verwachten”</i>
Betrouwbaarheid	<i>“Doen wat cliënten en collega’s van ons mogen verwachten”</i>

Aanvullend hecht Sonrisa aan een veilige cultuur waarin medewerkers vanuit een hoge mate van functioneel volwassenheid zich vrij voelen om open en in een prettige sfeer met elkaar te communiceren.

4.2.1 Organisatie

Organisatie en personeel

¹ De afspraken aangaande de ondersteunende dienstverlening van de Facilitaire Sector van Klinika Capriles aan Sonrisa zijn vastgelegd in een Service Level Agreement.

Formatie

De formatie van 17 fte per 2015 is onderstaand weergegeven. De Raad van Bestuur kan deze formatie op basis van vernieuwde inzichten wijzigen in de onderliggende beleidsperiode.

Afdeling	Functie	Fte
Management	Locatiehoofd (meewerkend)	1.0
Wonen	Begeleider niveau 5	0.5
	Begeleider niveau 4	8.0
	Begeleider niveau 3	1.0
Dagbesteding	Begeleider niveau 5	0.5
	Begeleider niveau 4	6.0
Totaal		17.0

Verantwoordelijkheid voor de individuele begeleidingsplannen

Aan alle cliënten wordt een persoonlijk begeleider toegekend. Deze begeleider ziet er op toe dat zijn of haar cliënt beschikt over een goed begeleidingsplan. Het locatiehoofd draagt de verantwoordelijkheid voor wat betreft de aanwezigheid en kwaliteit van deze begeleidingsplannen.

Samenwerking met behandelaren en apotheek van Klinika Capriles

- a. De woonzorg bevat niet de functie behandeling. Als zodanig is er geen behandelaar in directe zin betrokken bij de zorgverlening.
- b. Voor cliënten van Sonrisa geldt dat de eventuele individuele (psychiatrische of somatische) behandeling apart wordt gedeclareerd.
- c. Sonrisa heeft op schrift gestelde afspraken met Klinika Capriles voor wat betreft de inzet van behandelaren.
- d. Cliënten die gebruik maken van de woonvoorzieningen van Sonrisa kunnen een beroep doen op een vaste psychiater of vaste psycholoog van Klinika Capriles voor consultaties op de polikliniek. Hiernaast zijn de behandelaren van Klinika Capriles inzetbaar voor crisisinterventies.
- e. Alle contacten van behandelaren in het kader van ondersteuning bij begeleidingsplannen van individuele cliënten maken deel uit van de AVBZ-zorg. Deze contacten zullen om deze reden niet apart worden gedeclareerd.
- f. Het kan voorkomen dat de vaste behandelaars geconsulteerd worden door het woonzorgteam ten behoeve van het adviseren en bijstaan van medewerkers in het uitvoeren van hun taken. Ook deze consultatiewerkzaamheden worden niet apart gedeclareerd, maar worden geacht deel uit te maken van het integrale AVBZ-zorgpakket.
- g. Cliënten die gebruik maken van de woonvoorzieningen van Sonrisa hebben de mogelijkheid te kiezen voor een eigen huisarts. In het kader van het streven van GGz Curaçao naar een hoger niveau van somatische zorg voor haar verblijvende cliënten, geniet het de voorkeur dat de somatische instellingsarts voor de cliënten van Sonrisa als huisarts dienst doet. De precieze mogelijkheden hiertoe dienen nog te worden nagegaan.
- h. Cliënten die gebruik maken van de woonvoorzieningen van Sonrisa betrekken hun medicijnen van een externe apotheek die alle medicatie voor de cliënten van Sonrisa uitzet.
- i. Vastlegging van alle medicatie van de woonzorgcliënten van Sonrisa vindt plaats in het ECD door de somatische arts van Klinika Capriles.

Samenwerking met afdeling Intensieve Ambulante Begeleiding van Klinika Capriles

De afdeling Intensieve Ambulante Begeleiding (IAB) is belast met de ambulante psychiatrische (ook medicamenteuze) behandeling en begeleiding van personen met een psychiatrische problematiek. Hiernaast verzorgt IAB trajecten naar werk en onderhoudt deze afdeling de contacten met werkgevers. Ook cliënten van Sonrisa kunnen in het kader van hun hulp- of ondersteuningsvraag een beroep doen op de zorg- en dienstverlening van IAB.

4.2.2. Beleidsprioriteiten

Zorg

Cliëntwensen en begeleidingsdoelen opnemen in begeleidingsplannen

De SRH-methodiek is in 2013 ingevoerd binnen Sonrisa. Werken aan verankering blijft de komende jaren hard nodig. De resultaten van de ROPI tonen aan dat er nog ruime ontwikkelmogelijkheden zijn op het gebied van herstelgerichte zorg. In het bijzonder wil Sonrisa toewerken naar meer cliëntenparticipatie in het begeleidingsplan. Wensen en behoeften van de cliënt dienen zich zichtbaar te vertalen in zowel het profiel van de cliënt als diens begeleidingsdoelen.

Het geven van inspraak aan de cliënt in het proces van doelbepaling en de wijze van uitvoering maakt hier integraal onderdeel van uit.

Toewerken naar meer sociale contacten en maatschappelijke integratie

In het beleid wordt uitgegaan van het onderstaande:

- Cliënten worden zo veel mogelijk in staat gesteld, gebruik te (gaan) maken van de mogelijkheden van een eigen sociale omgeving (familie, vrienden, collega's, lotgenoten, buddy's).
- Mensen uit het sociale netwerk van de cliënt zijn bekend, worden indien relevant bij de ondersteuning van de cliënt betrokken en worden waar nodig ondersteund.

Ofschoon het team ondersteuning biedt aan de cliënt in het behouden en uitbreiden van zijn sociaal netwerk, maakt dit momenteel geen deel uit van de doelen van de cliënt in het kader van zijn begeleidingsplan. Het is wenselijk om hier wel toe te komen.

Een moeilijkheid in de realisatie van re-integratie kan gelegen zijn in de soms passieve houding van de cliënt zelf die blijk geeft hier geen of weinig behoefte aan te hebben. Sonrisa wil in geval van cliënten die deze behoefte wel hebben, beter op hun wensen inspelen omdat deze re-integratie een wezenlijk onderdeel vormt van haar visie op herstelgerichte zorg.

Toewerken naar een actievere cliëntenparticipatie

Sonrisa vindt het belangrijk dat cliënten kenbaar maken hoe zij het woon- en leefklimaat en het functioneren van de organisatie ervaren. Deze informatie is belangrijk om te kunnen komen tot noodzakelijke verbeteringen. In het beleid wordt uitgegaan van het onderstaande:

- Sonrisa beschikt in dit verband over een actieve cliëntenraad en zal deze, als onderdeel van haar beleid om te komen tot een actieve cliëntenparticipatie, de komende jaren blijven ondersteunen ter verdere ontwikkeling naar volwassenheid.
- Ook het cliëntentevredenheidsoverleg vormt een instrument waarmee invulling gegeven wordt aan de deelname van de cliënt aan het beleid van de organisatie. Het integreren van de uitkomsten van dit overleg in de beleidscyclus van de stichting zal nadrukkelijk aandacht krijgen.
- De patiënt en zijn familie worden intensief betrokken bij het opstellen van het individuele begeleidingsplan.
- Bij verandering van afdelingsbeleid, dat consequenties heeft voor de patiënten, worden patiënten altijd betrokken. Minimaal 1 patiënt maakt deel uit van het veranderteam. In de jaarplannen en kwartaalrapportages wordt verantwoording afgelegd over de cliëntenparticipatie. Bij het ontwikkelen en implementeren van afdelingsoverstijgende beleidsveranderingen wordt de cliëntenraad of een vertegenwoordiging van meest belanghebbende cliënten altijd actief betrokken.
- Patiëntenrechten zijn bekend in de hele organisatie en worden nageleefd.

Toewerken naar aangepaste vormen van begeleiding aan cliënten die naast hun psychiatrische problematiek kampen met een licht verstandelijke beperking en/of verslavingsproblematiek

Sonrisa kent een relatief groot aantal bewoners en bezoekers met een licht verstandelijke beperking. Ook kampen veel cliënten in toenemende mate met een verslavingsproblematiek. Sonrisa wenst een beter zicht te krijgen op de begeleidingsmogelijkheden voor deze specifieke cliënten. Op grond hiervan wil zij ook komen tot aanpassingen in de huidige vormen van begeleiding en ondersteuning van deze cliënten.

Doorontwikkeling van een cliëntgericht aanbod van dagactiviteiten waar mogelijk samen met het activiteitencentrum van Klinika Capriles.

Het streven is om te komen tot een kwaliteitsverhoging van de activiteiten. Hiertoe is het van belang dat met het activiteitenaanbod effectief kan worden bijgedragen aan het werken aan de begeleidingsdoelen van de individuele cliënten (zie punt 1). In dit opzicht verschilt het programma van activiteiten zich wezenlijk van activiteiten van bijvoorbeeld een buurthuis waar herstel en groei van de cliënt niet het ultieme doel zijn. Bij het vormgeven van de dagbesteding van de cliënt (werk, leren, recreatie) wordt tevens effectief samengewerkt met het activiteitencentrum van Klinika Capriles.

4.2.3. Personeel

Interne sturing op kernwaarden

Sonrisa wenst werk te maken van de internalisering van de kernwaarden betrouwbaarheid, betrokkenheid en bekwaamheid.

Deskundigheidsbevordering

- LVB
- Verslavingsproblematiek
- SRH
- Veilige cultuur
- Kernwaarden

Kwaliteitsmanagementsysteem

Invoeren en borging van de prestatie-indicatoren 'GGz Thermometer' en 'ROPI'

De prestatie-indicatoren 'GGz Thermometer' en 'ROPI' vormen de leidende meetinstrumenten voor het managen van verbetertrajecten volgens de PDCA-cyclus.

Invoeren en borgen van de jaarlijkse verbeterplanning rondom herstelgerichte zorg

Het jaarplan van Sonrisa wordt zodanig ingericht dat er inzichtelijk wordt gemaakt op welke dimensies van de ROPI en de GGz Thermometer ontwikkelingen in gang worden gezet.

Invoeren en borgen van de incidenten- en klachtenmeldingssystemen

Het management draagt zorg voor een goed functionerend systeem van melden en afhandelen van zowel klachten als incidenten. Voor alle medewerkers is duidelijk en vanzelfsprekend dat incidenten worden gemeld en dat het doel hiervan is om de (organisatie van de) zorg te verbeteren. Om deze reden wordt aan alle meldingen follow-up gegeven in de vorm van het uitvoeren van oorzakenanalyses en het komen tot verbetervoorstellen en -maatregelen.

4.2.4. Jaarplanning 2018 Sonrisa

Speerpunt	#	Strategische doelstellingen	Gerealiseerd
Sonrisa			
Zorginhoudelijk	1	<i>Herstel en herstelondersteunende zorg staan centraal in de behandeling, begeleiding en bejegening van de cliënt. Dit blijkt uit een gemiddelde streefwaarde Ropi score van 4.0 eind 2018</i> <i>Het overgrote deel van de cliënten op het AC heeft een Sociale begeleidingskaart volgens afspraak. Op afdeling wonen worden de plannen uigevoerd volgens afspraak met cliënt. Cliënten worden ook betrokken bij het maken van de plannen, daar waar mogelijk hebben de cliënten hun medicatie in eigen beheer. Er moet nog wel gewerkt worden aan het up to date maken van de profielen en alleen relevante info melden in de profielen die vaak te uitgebreid zijn.</i>	
	2	<i>Sonrisa beschikt over een op de LVB-cliëntengroep afgestemd aanbod van programma's en activiteiten</i> <i>Voor een deel bereikt. Verschillende activiteiten op het AC werden verdeeld in een hoog en een laag funtionerende groep. Door onderbezetting en dus tekort aan begeleiders werden de groepen weer bij elkaar gevoegd. De groepen zijn echter nog steeds te groot op het AC (te veel prikkels). Er is hierdoor onvoldoende aandacht voor de doelgroep LVB. Alleen activiteit Pro Alfa is gericht op de LVB groep. In tegenstelling tot het AC is de begeleiding op afdeling wonen wel meer gericht op één op één contact. Bijna alle begeleiders hebben een training gehad hoe om te gaan met onze LVB cliënten en er wordt veel rekening gehouden met de doelgroep.</i>	
Zorgprocessen	3	<i>De zorgprocessen zijn beschreven en er is een start gemaakt met verbeteringstrajecten in dit kader</i> <i>Dit bleek meer tijd in beslag te nemen dan gedacht. In samenwerking met afdeling KIC werd een begin gemaakt met dit project die door zal lopen in 2019.</i>	
Deskundigheid bevordering	4	<i>Medewerkers zijn zich bewust van het belang dat Sonrisa hecht aan een lerende organisatie en aan het begrip functievolswassenheid</i> <i>Aan dit thema is niet gewerkt.</i>	
	5	<i>Alle begeleiders hebben een training "begeleiden van cliënten met een dubbeldiagnose" gevolgd/ alle begeleiders hebben een training mbt dubbeldiagnose gevolgd.</i> <i>Training werd doorgeschoven naar 2019. In plaats van de training werd in 2018 tijdens de coachingsactiviteiten aandacht besteed aan dit thema door de behandelaar. In 2019 zal de training plaatsvinden.</i>	

4.2.5. Activiteiten

Behalve de woonbegeleiding die Sonrisa biedt aan de 36 cliënten die bij haar woonachtig zijn, worden gedurende het gehele jaar activiteiten georganiseerd op het Activiteiten Centrum. Er is een ruim aanbod van zo'n 50 activiteiten die structureel gedurende de week aangeboden worden. Deze activiteiten zijn bedoeld om: de cliënt een dagstructuur aan te bieden, de cliënt te (re)activeren, te laten recreëren of om de cliënt arbeidsmatige trainingen aan te bieden. Te denken valt aan bijvoorbeeld computerlessen, houtbewerking, green house, handenarbeid, banket, water aerobic, sport en beweging, tuin, uiterlijke verzorging, koken, Pro Alfa, leren recreëren, muziek en dans, atelier, etc.

Zowel de cliënten die bij Sonrisa wonen als de cliënten die thuis of in een ander opvanghuis wonen, mogen gebruik maken van het Activiteiten Centrum.

Onderstaande tabel betreft een overzicht van het weekprogramma

Ochtendprogramma van 10.00 – 12.00

Ruimte	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Orkidia	Bo salú	Naaien	Obra di man	Hobby Handig	Socialisá i Integrá
Bromelia	Communicatie 1		Obra di man Laag niveau	Creatief bezig zijn	Knutselen
Lantana		Computer	Computer voor beginners		Computer (Deeltijd)
Beyisima				Tempu Liber	
Magdalena	Communicatie 2	Educatie, Vorming & More		<i>Multitheek</i>	60+
Fayalobi 1&2	Tekenen 1 & 2	Atelier 1& 2 Laag en Hoog niveau	Muziek		Sport & spel
Werkplaats				Houtbewerking	
Keuken	Kookactiviteit		Banket		
Tuin AC & KTD	Tuin onderhoud Zelfstandig	Tuin onderhoud Zelfstandig	Tuin onderhoud <i>Zelfstandig</i>	Tuin onderhoud <i>Zelfstandig</i>	
Greenhouse KTD			Greenhouse		
AC Bieu Wasruimte		Proyekto Laba Paña			Fitness (bij Top Fit) Cliënten gaan Zelfstandig
Corvee Lunch 12:00-13:30					

Middagprogramma van 13.30 – 14.30

Ruimte	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Vergader zaal				<i>Clëntenraad (od 2 wk) 13:00- 14:30</i>	
Orkidia	Palabra di siman			Obra di man Mèrdia	
Bromelia					
Lantana				Vrij Internet	
Beyisima					
Magdalena	Pro Alfa Taal Laag Niveau	Pro Alfa Rekenen	Muziek/Kuarta		
Faya Lobi	Bailamentu	Sportact. KTD (Medewerker van FDDK)	Sportact. AC (Medewerker van FDDK)	Zumba	Happy Hour
Patio AC		Konta Sonrisa	Drama bou Palu		
AC Bieu Keuken			Banket KTD		
Overig	WATERAEROBIC te SGR				

4.3. Kwaliteitsbeleid

4.3.1. Uitkomstmetingen

De uitkomstenmetingen geven Fundason Sonrisa inzicht in haar prestaties op het gebied van kwaliteit (KPI's) en veiligheid (VPI's). De volgende uitkomstmeting heeft in 2018 plaatsgevonden:

GGz Thermometer

Sonrisa wenst periodiek in beeld te brengen hoe haar cliënten de begeleiding ervaren en waarderen. Hiertoe maakt zij (onder meer) gebruik van de GGz Thermometer zoals ontwikkeld door het Trimbos Instituut. De GGz Thermometer is een instrument dat op grond van cliëntinformatie informatie geeft over de waardering door de cliënt van de door hem of haar ontvangen begeleiding. De informatie omvat tevens aanwijzingen voor mogelijke verbeterpunten.

Wonen

De GGz Thermometer is in oktober 2018 afgenomen bij 32 van de 36 cliënten die op Sonrisa wonen (response rate 89%). De overige cliënten waren niet aanwezig (2) of (2) niet bereid en in staat om hierbij deel te nemen.

Onderstaand volgt een samenvatting van de resultaten.

Onderdeel	Waardering		
	2014	2016	2018
Aan de cliënt versterkte informatie	😊	😊	😊
Mogelijkheid tot inspraak	😊	😊	😊
Hulpverlener (deskundigheid of bejegening)	😊	😊	😊
Resultaat van zorg/behandeling	😊	😊	😊
Activiteiten	😊	😊	😊
Veiligheid	-	😊	😊
Rapportcijfer	8.1	8.2	7.9
Instelling aanraden bij een ander	😊	😊	😊

😊 = gemiddeld heeft 75% of meer positief geantwoord

😊 = gemiddeld heeft 50% tot 75% positief geantwoord

☹️ = gemiddeld heeft minder dan 50% positief geantwoord

Op basis van bovenstaande tabel kan worden vastgesteld:

- In vergelijking tot 2014 en 2016 is een bescheiden achteruitgang te zien in het 'rapportcijfer'.
- In vergelijking tot 2016 is enige achteruitgang te zien in de scores: de onderdelen 'aan de cliënt verstrekte informatie' en 'activiteiten' en 'instelling aanraden bij een ander' scoren minder dan in 2016.

Uitblinkers (gemiddeld heeft meer dan 90% positief geantwoord)

Vraag	Onderdeel	Score
17. Heeft u door de behandeling of begeleiding meer greep op uw problemen of klachten (gekregen)?	Resultaat	97%
22. Bent u tevreden hoe u uw dag door brengt/dagelijks activiteiten?	Activiteiten	97%
28. Vindt u onze gebouwen veilig?	Veiligheid	97%
26. Voelt u zich veilig in het contact met onze hulpverleners?	Veiligheid	94%
13. Toonde (toont) de hulpverlener voldoende respect voor u?	Hulpverlener	91%
15. Werd (wordt) het behandel- of begeleidingsplan naar wens uitgevoerd?	Resultaat	91%
16. Vond (vindt) u de behandeling of begeleiding de juiste aanpak voor uw problemen of klachten?	Resultaat	91%

Activiteiten Centrum

Onderstaand volgt een samenvatting van de resultaten.

Onderdeel	Waardering		
	2014	2016	2018
Aan de cliënt versterkte informatie	😊	😐	😐
Mogelijkheid tot inspraak	😐	😐	😊
Hulpverlener (deskundigheid of bejegening)	😊	😊	😊
Resultaat van zorg/behandeling	😐	😊	😊
Activiteiten	😊	😊	😊
Rapportcijfer	8.5	8.4	8.6
Instelling aanraden bij een ander	😊	😊	😊

😊 = gemiddeld heeft 75% of meer positief geantwoord

😐 = gemiddeld heeft 50% tot 75% positief geantwoord

😞 = gemiddeld heeft minder dan 50% positief geantwoord

De GGz Thermometer is in de maand augustus-september afgenomen bij 81 van de 100 cliënten die het Activiteitscentrum van Sonrisa bezoeken (response rate 81%). De overige cliënten waren niet bereid en/of in staat om hierbij deel te nemen.

Op basis van bovenstaande tabel kan worden vastgesteld:

- In vergelijking tot 2014, 2016 en 2018 is weinig verandering waargenomen; de afdeling scoort beter op de punten 'mogelijkheid tot inspraak' en het 'rapportcijfer'.

Uitblinkers (gemiddeld heeft meer dan 90% positief geantwoord)

Vraag	Onderdeel	Score
13. Toonde (toont) de hulpverlener voldoende respect voor u?	Hulpverlener	98%
11. Vond (vindt) u de hulpverlener voldoende deskundig (goed in zijn/haar vak)?	Hulpverlener	96%
15. Werd (wordt) het behandel- of begeleidingsplan naar wens uitgevoerd?	Resultaat	94%
12. Kon (kunt) u de hulpverlener voldoende vertrouwen?	Hulpverlener	93%
4. Heeft u voldoende informatie gekregen over de behandel- en begeleidingsmogelijkheden van de instelling?	Informatie	91%
16. Vond (vindt) u de behandeling of begeleiding de juiste aanpak voor uw problemen of klachten?	Resultaat	91%
21. Vond (vindt) u dat u voldoende activiteiten aangeboden kreeg (krijgt)?	Activiteiten	91%

Aandachtspunten (gemiddeld heeft minder dan 60% positief geantwoord)

Vraag	Onderdeel	Score
6. Heeft u voldoende informatie gekregen over het te verwachten resultaat van uw behandeling of begeleiding?	Informatie	46%

4.3.2. Kwaliteit ondersteunende diensten

Facilitaire Sector

Algemeen

Sinds 2017 neemt Sonrisa diensten en goederen af van de Facilitaire Sector van Klinika Capriles volgens afspraken die zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In de SLA zijn alle werkzaamheden beschreven op gebied van onderhoud, schoonmaak, transport, voedselverstreking en beveiliging.

Ter verbetering van de facilitaire serviceverlening aan Sonrisa heeft de Facilitaire Sector van Klinika Capriles in 2018 gefocust op het belang van wederzijdse goede en proactieve communicatie en het verkrijgen van feedback over geleverde goederen en diensten. Uit de reacties van medewerkers van Sonrisa in 2018 is gebleken dat dit een positieve invloed heeft gehad op het onderlinge begrip en de kwaliteit van de facilitaire dienstverlening.

Onderhoud

In 2018 heeft Sonrisa 300 storingsmeldingen aangemeld bij het Facilitair Meldpunt van Klinika Capriles. De afdeling Onderhoud van Klinika Capriles heeft in totaal 240 werkuren besteed aan deze 300 storingsmeldingen. Daarnaast zijn er in 2018 nog diverse projecten afgerond die deels door de afdeling Onderhoud van Klinika Capriles en deels door externe aannemers zijn uitgevoerd.

De volgende onderhoudsprojecten zijn uitgevoerd in 2018:

- Nieuwe bezinkput plaatsen bij Kas Theo Doran
- Betonnen tuinhuisje plaatsen ter vervanging van houten tuinhuisje
- 2 Pompen plaatsen voor tuinirrigatie (bezinkput en deepwell)
- Verven van alle woonunits bij Kas Theo Doran
- Vervangen van kapotte aluminiumdeuren bij het Activiteiten gedeelte.

Schoonmaak

In 2018 hebben er in totaal 6 schoonmaakcontroles plaatsgevonden waarbij 15 verschillende ruimten van Sonrisa zijn gecontroleerd. Ondanks dat met een score van 64% (goed) de target score van 72% niet is behaald in 2018, is de algemene beleving van schoonmaak wel positief. Vooral in de eerste maanden van 2018 zijn grote verschillen in de kwaliteit van schoonmaak geconstateerd welke halverwege 2018 weer zijn bijgesteld.

Transport

Het dagelijks ophalen en terugbrengen van cliënten voor de dagbesteding van Sonrisa is naar tevredenheid uitgevoerd. Deze ritten werden door het Transportteam van Klinika Capriles uitgevoerd volgens het in de SLA opgenomen schema. Daarnaast zijn er in 2018 gedurende het jaar 13 verschillende evenementen georganiseerd door Sonrisa waarbij gebruik is gemaakt van de bus van Klinika Capriles. De jaarlijkse onderhoudsbeurten aan het wagenpark, bestaande uit 1 personenauto, 1 pick-up truck en 1 personenbusje hebben volgens planning plaatsgevonden.

Voedselverstreking

Voor 18 bewoners van Sonrisa zijn er dagelijks warme maaltijden en broodmaaltijden aangeleverd uit de Centrale Keuken van Klinika Capriles volgens een weekmenucyclus. In 2018 heeft Sonrisa in totaal 6523 maaltijden afgenomen van de Centrale Keuken van Klinika Capriles. De 18 bewoners van Sonrisa gaven aan over het algemeen tevreden te zijn met de smaak en presentatie van de maaltijden.

Voor de bereiding van de dagelijkse broodmaaltijden en het bereiden van maaltijden bij het activiteitencentrum is geconstateerd dat er officieel sprake is van voedselhandelingen door de medewerkers van Sonrisa. Aangezien er dagelijks maaltijden uitgescheept of bereid worden op de afdeling, hebben alle medewerkers van Sonrisa voor het eerst een keuringskaart moeten halen bij de GGD. In 2018 heeft de Inspectie van de Volksgezondheid geen bezoek gebracht aan de keukens van Sonrisa.

Beveiliging

Ter bevordering van de veiligheid levert Klinika Capriles in de nachturen een bewaker aan Sonrisa.

In juli 2018 hebben de jaarlijkse certificeringen van beide brandmeldcentrales van Sonrisa plaatsgevonden. Hierbij is de doormelding van alarmen vanuit de brandmeldcentrales naar de Beveiliging van Klinika Capriles ook getest op functioneren.

In de maand september 2018 hebben de medewerkers van Sonrisa aan de EHBO-herhalingstrainingen deelgenomen die plaatsvond bij Klinika Capriles ter voorbereiding op de BHV-herhalingscertificering welke in november 2018 zijn afgenomen bij alle medewerkers van Sonrisa.

Gedurende de periode van 22 tot en met 24 augustus 2018 heeft Sonrisa deelgenomen aan de orkaan oefening waarbij gesimuleerd werd dat op vrijdagavond 24 augustus een orkaan over Curaçao zou trekken. De stappen van het orkaanstappenplan zijn door de bewoners en begeleiders van Sonrisa volledig en succesvol uitgevoerd tijdens deze oefening. In de maand december hebben de jaarlijkse ontruimingsoefeningen plaatsgevonden voor alle gebouwen van Sonrisa.

Begin 2018 is een enquête gehouden onder het personeel van de GGz Curaçao stichtingen over het onderwerp Veilige Cultuur. Hieruit bleek dat het onderwerp voor vele werknemers gevoelig is en ook dat de term Veilige Cultuur niet altijd even duidelijk is. Naar aanleiding hiervan hebben er in 2018 nog drie bijeenkomsten voor de BHV-Preventiemedewerkers van Sonrisa plaatsgevonden waarbij het onderwerp Veilige Cultuur is behandeld met als doel dat dit onderwerp door de BHV-Preventiemedewerkers ook op de afdelingen ter sprake wordt gebracht.

4.3.3. Toegankelijkheid

Begeleid wonen

Sonrisa is toegankelijk na verwijzing door een psychiater. De stichting kent een wachtlijst voor opname van cliënten wegens het beperkte aantal plaatsen.

Dagactiviteit

Voor het dagactiviteiten Centrum is er geen wachtlijst. Verwijzing geschiedt door een psychiater.

4.4. Kwaliteit ten aanzien van medewerkers

4.4.1 Personeel en opleiding

HRM

Competentiemanagement.

De gesprekkencyclus gebaseerd op competentie management is bij Sonrisa geïntroduceerd. De medewerkers hebben een informatiebijeenkomst bijgewoond over de inhoud en de werking van

het systeem. De gesprekkencyclus is voor de medewerkers beschikbaar via de medewerkersportal Insite. Met alle medewerkers is door het locatiehoofd een doelstellingsgesprek gehouden, er zijn geen voortgangsgesprekken en evaluatiegesprekken gehouden.

Leiderschap

Het locatiehoofd heeft aan diverse trainingen en workshops deelgenomen die zijn georganiseerd in het kader van de introductie van competentie management en de nieuwe gesprekkencyclus. Het betrof een training coachingsvaardigheden, terugkomsessies over HR-onderwerpen en een training oplossingsgericht leidinggeven welke door mevrouw F. Bannink is verzorgd.

HR beheer en informatie

Alle medewerkers hebben via het GGz Curaçao Intranet toegang tot Insite, hier kunnen medewerkers de eigen dossieritems inzien, verlof aanvragen en bijhouden en overige HR-informatie is hier bereikbaar.

De personeelsdossiers van de medewerkers van Sonrisa zijn volledig digitaal.

Verloop personeel

Verloop personeel	Aantal personeelsleden	Aantal fte
Personeel in loondienst (totaal) per 1 januari 2018	13	12,75
Waarvan personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies	13	12,75
Instroom personeel in loondienst (totaal) in verslagjaar	1	1
Waarvan personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies	1	1
Uitstroom personeel in loondienst (totaal) in verslagjaar	1	1
Waarvan personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies	1	1
Personeel in loondienst (totaal) per 31 december 2018	13	12,75
Waarvan personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies	13	12,75

Uitstroom personeel

Uitstroom personeel in 2018	Aantal
Wederzijds goedvinden	1
Totaal	1

Vacatures

Vacatures	Totaal aantal vacatures per 31 december van het verslagjaar	Aantal moeilijk vervulbare vacatures per 31 december van het verslagjaar
Totaal personeel	2	0
Personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies	2	0

Waardering kwaliteit van het werk door de medewerker

1. Heeft u in het verslagjaar een medewerkerraadpleging uitgevoerd waarin is gevraagd naar de waardering van de kwaliteit van het werk?	Nee
2. Hanteert u of uw sector een norm voor het oordeel van medewerkers over de kwaliteit van het werk?	Nee

Ziekteverzuim personeel exclusief zwangerschapsverlof

	Percentage
Verzuim totaal personeel in loondienst	3,9
Verzuim personeel met patiënt- c.q. cliëntgebonden functies in loondienst	3,9

Er is sprake van ziekteverzuim als een persoon ten gevolge van een aantoonbare ziekte of gebrek niet in staat is het werk uit te voeren. De duur van het ziekteverzuim is vanaf de dag dat de werknemer haar werkzaamheden niet kan uitvoeren tot de dag van volledige hervatting.

Het personeel onder de loongrens is verzekerd bij de SVB voor ziektekosten én loonderving bij arbeidsongeschiktheid (AO). Op de derde AO-dag dient het personeel onder de loongrens zich voor controle te melden bij de SVB. Het personeel boven de loongrens is particulier verzekerd. Deze moeten op de vierde ziektedag voor controle naar de ARBO-Consult.

De ziekteverzuimgegevens in het onderstaande schema zijn gebaseerd op:

- 365 beschikbare dagen;
- 7 dagen per week;
- FTE's;
- Gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidperioden zijn meegenomen.

	2018
Werknemers in dienst	12,75
Aantal ziektemeldingen	40
Aantal verzuimdagen	176
Meldingsfrequentie (%)	2,9
Verzuim percentage (%)	3,9
Verzuimduur (%)	6,9
Langdurig ziekteverzuim	1

Het ziekteverzuimpercentage is laag. Door het blijven toepassen van het ziekteverzuimbeleid kan dit cijfer mogelijk nog lager worden.

Jubilea

Geen.

Functie Waarderingsysteem.

Sonrisa gebruikt het Functie beschrijving- en Waarderingsysteem Gezondheidszorg (FWG 3.0).

Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO)

Het personeel wordt door geen enkele vakbond vertegenwoordigd. De CAO van Klinika Capriles met de Algemene Bond van Overheidspersoneel (ABVO) wordt voor het personeel toegepast.

4.4.2. Kwaliteit van het werk

Gedurende 2018 is het wederom gelukt om te investeren in deskundigheidbevordering van ons personeel.

Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen (SRH)

- Gedurende het verslagjaar zijn een aantal sessies rondom het maken van begeleidingsplannen en profielen gegeven, en heeft de stuurgroep SRH de formulieren gereviseerd. Het locatiehoofd van Sonrisa is lid van de stuurgroep en heeft het proces mede vormgegeven.
- In november 2018 hebben de heer T. Walravens (Hoofopleider RINO SRH) en de heer R. Lammers (stafmedewerker GGz Eindhoven) een werkbezoek gebracht aan GGz Curaçao. Zij hebben diverse trainingen en workshops verzorgd, gericht op cliëntparticipatie en ervaringsdeskundigheid, waaraan door leidinggevenden van Sonrisa is deelgenomen.

Response® / PPO

- In 2018 zijn een aantal trainingsmiddagen rondom Response georganiseerd. In twee middagen is de kennis over Response weer naar voren gebracht. Het gehele team van Sonrisa heeft deelgenomen aan deze herhalingstrainingen. Onderwerpen die aan de orde zijn geweest:
  - Doelgericht interventieprotocol
  - Verfijnen bestaande communicatietechnieken
  - Herkennen van waarschuwingssignalen
  - Inzicht in boosheid
  - Belang van evaluatie
  - Bespreken / uitspelen van casuïstiek om begrip te vergroten

EZRA

- Nieuwe medewerkers zijn onder begeleiding van de applicatiemedewerker EZRA (ECD) geschoold op het gebied van het werken met de verschillende applicaties van EZRA.

Stages

- Bij Sonrisa hebben 4 studenten in het kader van de beroepsvorming stage gelopen, het betrof hier de lokale MBO opleiding Sociaal Pedagogisch Werk (SPW). In samenwerking met de Zorgfederatie worden stagebegeleiders opgeleid tot leermeester, ook medewerkers van Sonrisa zijn hierin gecertificeerd.

BHV

Alle medewerkers van Sonrisa zijn basis Bedrijfshulpverlener (BHV) en hebben in 2018 de noodzakelijke herhalingstraining gevolgd.

Leiderschap

In het kader van het leiderschapsprogramma binnen GGz Curaçao, heeft het locatiehoofd meegedaan met een aantal cursus en trainingen, waaronder training coachingsvaardigheden en oplossingsgericht werken.

4.5. Financieel beleid 2018

Sonrisa (de Stichting) heeft wederom een jaar afgesloten met een licht positief exploitatieresultaat voor het jaar 2018. Dit was alleen mogelijk door een constante focus op kostenbeheersing. Sinds het jaar 2012 is het budget dat de SVB aan de Stichting jaarlijks toekent niet meer geïndexeerd. Dit terwijl prijzen als ook lonen wel in de loop van de jaren zijn gestegen.

Onderstaande tabel presenteert de cijfers voor 2018 en 2017.

Realisatie	2018	2017	Vershil	Vershil in %
Opbrengsten verrichtingen	1,824,749	1,824,749	-	0%
Overige opbrengsten	2,765	1,100	1,665	151%
Totale opbrengsten	1,827,514	1,825,849	1,665	0%
Directe kosten	178,067	178,636	(569)	0%
Lonen en salarissen	880,424	880,801	(377)	0%
Afschrijvingskosten	83,658	85,567	(1,909)	-2%
Overige kosten	618,288	606,418	11,870	2%
Totale kosten	1,760,437	1,751,422	9,015	1%
Exploitatieresultaat	67,077	74,427	(7,350)	-10%
Financiële baten en lasten	(1,526)	45,670	(47,196)	-103%
Resultaat	65,551	120,097	(54,546)	-45%

Onderstaand volgt een korte toelichting op de belangrijkste mutaties.

Opbrengsten

De opbrengsten zijn nagenoeg hetzelfde gebleven. Dit komt doordat het toegekende budget al 6 jaren niet is geïndexeerd. Door middel van donaties is het mogelijk om extra activiteiten met de cliënten te verrichten. In het jaar 2018 zijn er extra donaties aangevraagd en ontvangen.

Kosten

De kosten voor het jaar 2018 zijn marginaal gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. Alle kostencategorieën vertonen een daling m.u.v. de overige kosten.

Overige kosten

De post *overige kosten* toont een stijging van 2% (ANG 12K). Deze stijging wordt verklaard door stijging in utiliteitskosten door tariefsaanpassing en stijging in vervoerskosten door het uitbreiden van de wagenpark. Aan de andere kant is er minder onderhoud gepleegd in 2018.

Financiële baten en lasten

De drastische daling in financiële baten en lasten wordt verklaard door de in 2017 gerealiseerde incidentele bate in verband met te veel gereserveerde pensioenpremies.

Resultaatratio

Resultaat ratio	Verslagjaar	Vorig jaar
Resultaat ratio (nettoresultaat gedeeld door de totale opbrengsten)	0.04	0.07
Resultaat	65,551	120,097
Totale opbrengsten	1,827,514	1,825,849

Liquiditeit

Liquiditeit	Verslagjaar	Vorig jaar
Quick ratio (vlottende activa exclusief voorraden ten opzichte van de kortlopende schulden)	25.02	22.59
Current ratio (vlottende activa inclusief voorraden gedeeld door kortlopende schulden)	25.02	22.59
Vlottende activa	2,217,018	2,079,576
Totaal kortlopende schulden	88,622	92,064

Solvabiliteit

Solvabiliteit	Verslagjaar	Vorig jaar
Solvabiliteit (totaal eigen vermogen / balanstotaal)	0.96	0.96
Vermogensratio (totaal eigen vermogen / totaal opbrengsten)	1.61	1.58
Totaal eigen vermogen	2,946,350	2,880,799
Balanstotaal	3,076,152	3,001,285
Totaal opbrengsten	1,827,514	1,825,849

5. Verkorte Jaarrekening 2018

5.1. Balans per 31 december 2018

(vóór resultaatbestemming)

	Toel.	2018	2017
<i>(in Antilliaanse guldens)</i>			
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1.4.6	859,134	921,709
Vlottende activa			
Vorderingen op verbonden partijen	1.4.7	1,774,016	1,650,644
Overige vorderingen en overlopende activa	1.4.8	40,967	30,044
Liquide middelen	1.4.9	402,035	398,888
		<u>2,217,018</u>	<u>2,079,576</u>
		<u>3,076,152</u>	<u>3,001,285</u>
<hr/>			
	Toel.	2018	2017
<i>(in Antilliaanse guldens)</i>			
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Stichtingskapitaal	1.4.11	100	100
Overige reserves		2,880,699	2,760,602
Resultaat lopend boekjaar		<u>65,551</u>	<u>120,097</u>
		2,946,350	2,880,799
Voorziening jubilea	1.4.12	41,180	28,422
Kortlopende schulden			
Kortlopend deel van de langlopende lening		-	3,470
Crediteuren		24,353	24,170
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.4.13	4,749	16,004
Overige schulden en overlopende passiva	1.4.14	<u>59,520</u>	<u>48,420</u>
		<u>88,622</u>	<u>92,064</u>
		<u>3,076,152</u>	<u>3,001,285</u>

5.2. Staat van Baten en Lasten over 2018

	Toel.	2018	Begroting 2018	2017
<i>(in Antilliaanse guldens)</i>				
BATEN				
Opbrengsten verrichtingen	1.5.1	1,824,749	1,822,480	1,824,749
Overige opbrengsten	1.5.2	2,765		1,100
		<u>1,827,514</u>	<u>1,822,480</u>	<u>1,825,849</u>
Directe kosten				
Verbruik behandelings-, kleding-, en voedingsartikelen	1.5.3	178,067	187,294	178,636
		<u>1,649,447</u>	<u>1,635,186</u>	<u>1,647,213</u>
LASTEN				
Lonen en salarissen	1.5.4	880,424	887,276	880,801
Afschrijvingskosten	1.5.5	83,658	80,098	85,567
Overige kosten	1.5.6	618,288	625,749	606,418
		<u>1,582,370</u>	<u>1,593,123</u>	<u>1,572,786</u>
Exploitatieresultaat		67,077	42,063	74,427
Financiële baten en lasten	1.5.7	(1,526)	(1,600)	(5,315)
Correctie pensioenpremie voor- gaande jaren				50,985
Resultaat vóór belastingen		65,551	40,463	120,097
Belastingen				
Resultaat na belastingen		<u>65,551</u>	<u>40,463</u>	<u>120,097</u>

5.3. Kasstroomoverzicht over 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>(in Antilliaanse guldens)</i>		
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	67,077	74,427
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	<u>83,658</u>	<u>85,567</u>
	150,735	159,994
Verandering in werkkapitaal:		
(Toename)/afname overige vorderingen	(134,295)	(679,404)
Toename/(afname) crediteuren	183	(61,054)
Toename/(afname) langlopend schulden	12,758	28,422
Toename/(afname) overige schulden	(3,625)	(94,643)
(Betaalde)/ontvangen interest	<u>(1,526)</u>	<u>45,670</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>(126,505)</u>	<u>(761,009)</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	<u>(21,083)</u>	<u>(102,645)</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>(21,083)</u>	<u>(102,645)</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Dotatie jubileum-/bestemmingsreserve	-	(29,268)
Aflossing lening BZV/SVB	<u>-</u>	<u>3,257</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-</u>	<u>(26,011)</u>
Netto kasstroom	3,147	(729,671)
Liquide middelen en kredietinstellingen begin boekjaar	398,888	1,128,559
(Afname)/toename liquide middelen	<u>3,147</u>	<u>(729,671)</u>
Liquide middelen per eind boekjaar	<u>402,035</u>	<u>398,888</u>

5.4. Toelichting op de Balans per 31 december 2018

5.4.1. Algemeen

Activiteiten

De Stichting is opgericht met als doel het opvangen en (tijdelijk) verzorgen van cliënten met psychische klachten en het begeleiden van deze cliënten op weg naar het (wederom) volwaardig zelfstandig functioneren in de samenleving. De Stichting heeft daartoe de beschikking over een aantal wooneenheden, enkele aanleunwoningen en een activiteitscentrum. Tot medio 1997 werd de Stichting gesubsidieerd door het Eilandgebied Curaçao. Daarna vielen de activiteiten van de Stichting onder het AVBZ met als uitvoeringsorgaan het Bureau Ziektekosten Voorziening (BZV). Met ingang van 1 februari 2013 is de Sociale Verzekeringsbank (SVB), i.p.v. BZV, als uitvoeringsorgaan aangewezen. Het laatste zorgcontract dat is getekend had betrekking op boekjaren 2011 en 2012. Met betrekking tot de daaropvolgende boekjaren 2013 tot en met 2018 zijn geen zorgcontracten getekend. De SVB heeft geen besluit genomen ten aanzien van het door de Stichting voorgesteld budgetbedrag voor elk der laatstgenoemde jaren.

De Stichting is ondergebracht in gebouwen, gelegen op een perceel grond te Uteweg 3 Curaçao. De Stichting GGz Curaçao is de moederstichting van Fundashon Sonrisa en andere stichtingen.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de Raad van Bestuur van de Stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers.

Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

5.4.2. Algemene waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Boek 2 van het in Curaçao geldende Burgerlijk Wetboek. Het bestuur heeft de jaarrekening opgesteld volgens in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van de activa en de passiva en methoden van resultaatbepaling van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de Staat van Baten en Lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de Stichting worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de Stichting haar activiteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in antilliaanse guldens; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de Stichting.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

Niet-monetaire activa die volgens de actuele waarde worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

Operationele leasing

Bij de Stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de Stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing.

Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

5.4.3. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige Materiele vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Bijzondere waardevermindering

De Stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde is bij het contant maken van de kasstromen een disconteringsvoet gehanteerd.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de Staat van Baten en Lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen.

De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

5.4.4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten omvatten de opbrengsten uit levering van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties. Het zorgbudget van AVBZ wordt verantwoord in het jaar waaraan het zorgbudget is toegewezen en de gelden zijn besteed.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de Staat van Baten en Lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Voor wat betreft de pensioenen, doet het personeel van de Stichting mee aan een "Defined Contribution Plan". De Stichting heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Afschrijvingskosten worden apart in de staat van baten en lasten gepresenteerd. Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Belastingen

De Stichting is vrijgesteld van winstbelasting op Curaçao.

5.4.5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

Valutarisico

De Stichting loopt geen valutarisico, de stichting is werkzaam op de lokale Curaçaose markt.

Prijrisico

De Stichting loopt geen prijrisico.

Renterisico

De Stichting loopt geen renterisico. Alle vorderingen en schulden zijn niet rentedragend.

Kredietrisico

De Stichting loopt geen kredietrisico. Alle cliënten van de Stichting worden door het AVBZ-fonds gefinancierd. Maandelijks budget wordt op tijd ontvangen.

Liquiditeitsrisico

De Stichting loopt geen liquiditeitsrisico.

6. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Bestuur van Fundashon Sonrisa

Verklaring over de verkorte jaarrekening 2018

Ons oordeel

De verkorte jaarrekening 2018 van Fundashon Sonrisa te Curacao zoals opgenomen in de jaarverantwoording 2018 is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2018 van Fundashon Sonrisa.

Naar ons oordeel is de verkorte jaarrekening zoals opgenomen in bijgesloten jaarverantwoording in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening 2018 van Fundashon Sonrisa op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt 5.4.2 in de toelichting.

De verkorte jaarrekening bestaat uit:

1. de verkorte balans per 31 december 2018;
2. de volgende overzichten over 2018:
  - ▶ De verkorte staat van baten en lasten, het verkorte kasstroomoverzicht en de bijbehorende toelichtingen.

Verkorte jaarrekening

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening 2018 van Fundashon Sonrisa in onze controleverklaring van 12 juni 2019.

Die controleverklaring bevat ook een paragraaf 'overige zaken' waarin wordt aangegeven dat de jaarrekening 2017 van Fundashon Sonrisa is gecontroleerd door een andere accountant, die een goedkeurende controleverklaring heeft verstrekt bij deze jaarrekening op 21 juni 2018.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de verkorte jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de verkorte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt 5.4.2 in de toelichting.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Building a better
working world

Pagina 2

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de verkorte jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de verkorte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'

Curacao,   1 juli 2019
12014590   120/22658

Ernst & Young Accountants

Was getekend
Christiaan Smorenburg RA AA

Fundashon Sonrisa
Uteweg z/n
Tel: 737 9233
Fax: 737 4008
Email: info@ggz.cw

Is onderdeel van

